

Motion till riksdagen 2017/18:3765

av **Daniel Bäckström m.fl. (C)**

Försvar och samhällets säkerhet

Sammanfattning

Det försämrade omvärldsläget, inte minst i vår del av världen, kräver en ökad försvarsförmåga. Nu ska fortsatta steg tas för att långsiktigt stärka den svenska försvarsförmågan, inklusive Natomedlemskap och höjda anslag till Försvarmakten, men också totalförsvaret i stort. Hela Sverige ska kunna försvaras i alla de klimat- och väderförhållanden som finns i vårt land. Även totalförsvarets fortsatta utveckling är mycket viktig för Centerpartiet. Vår uppfattning är att krisberedskapen utgör en grund att stå på i planeringen för det civila försvaret, även om särskilda behov kan behövas givet de särskilda behov som finns under höjd beredskap och krig.

Den nyligen påbörjade totalförsvarsplaneringen innebär ett ökat fokus på försörjningsfrågor på ett sätt som inte varit aktuellt under lång tid. För Centerpartiet är det viktigt att alla led i exempelvis försörjningskedjan ingår och beaktas när försörjningsförmågan utvecklas. Samverkan och avtal mellan offentliga aktörer och näringsliv behöver utvecklas, inte minst om lagerhållningen ska utökas. Individens ansvar för sin egen försörjning är likväl viktig och behöver tydliggöras. Förutom exempelvis livsmedelsförsörjningen, med ökad konkurrenskraft för svenskt jordbruk, så är Sveriges energiförsörjning är en annan sektor som kräver ett ökat beredskapstänk.

Svensk krisberedskap och svenskt totalförsvaret är beroende av civilsamhället och ett frivilligengagemang bland befolkningen. Centerpartiet vill se en större och tydligare roll för civilsamhället och frivilligorganisationer i händelse av kris och krig. Dessa behöver komma in tidigt i planeringen och inte stå vid sidan av.

Räddningstjänsten, inklusive deltidsbrandkårerna, har också en viktig roll inom ramen för totalförsvaret och går förmågan att genomföra räddningstjänst ner i vardagen, påverkar det också totalförsvarets förmåga. Människor som bor på landsbygd och i glesbygd måste också ha tillgång till den trygghet och säkerhet som räddningstjänsten utgör. Att det blir lättare för deltidsbrandkårerna att rekrytera är viktigt för Centerpartiet.

Vår förändrade omvärld och en polisorganisation som har svårt att klara de extra arbetsuppgifter som ökade flyktingströmmar och terrordåd på nära håll innebär gör att en nationell polisreserv som kan bistå polisen till exempel vid terrordåd eller naturkatastrofer behövs.

Centerpartiet ser mycket allvarligt på de uppgifter som kommit fram om Transportstyrelsens hantering av känsliga IT-uppgifter. Det finns exempel utöver Transportstyrelsen där IT-och cybersäkerheten inte prioriterats och där säkerhetsintressen inte tillräckligt beaktats. MSB skriver i en analys bl.a. att majoriteten, 70 procent, av landets kommuner saknar ett systematiskt arbete med informationssäkerhet. Åtgärder behöver därför vidtas tas för att säkra upp IT-hanteringen och stärka IT- och cybersäkerheten generellt men inte minst för de verksamheter, privata och offentliga, som äger och driver samhällsviktig verksamhet, infrastruktur eller i övrigt hanterar frågor som rör rikets säkerhet.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten ska vara en attraktiv arbetsgivare och arbeta vidare med incitamentsstrukturen så att fler personer väljer att jobba inom Försvarsmakten, exempelvis som soldat, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbands- och utbildningsstrukturen i Försvarsmakten ska vara så lokal som möjligt så att rekryteringsbasen ökar och folkförankringen stärks, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ytterligare regementsbildningar på för totalförsvaret strategiskt viktiga platser runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten som en viktig aktör i totalförsvaret ska ha god samverkansförmåga med övriga aktörer i totalförsvaret samt förståelse för samhällets förutsättningar i stort och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för stärkt stöd för veteraner och deras anhöriga och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvarets utveckling och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att funktionalitetskrav och leveranskrav för och på samhällsviktig verksamhet ska tas fram och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att totalförsvarsperspektivet behöver genomsyra fler politikområden och samhällssektorer så att inte sårbarheter byggs in i system och verksamheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör utveckla en god försörjningsförmåga när det gäller samhällsviktiga varor och tjänster i händelse av kris och krig där offentliga aktörer och näringsliv samt enskilda

individer tillsammans har en viktig roll, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av helhetsperspektiv med strategier om hur Sveriges försörjningsförmåga ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda sårbarheter i samhällsviktiga varors försörjningskedja och hur bristerna kan minimeras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvarsfördelningen i fråga om försörjningstryggheten för samhällsviktiga varor och tjänster, inte minst livsmedelsberedskapen, bör tydliggöras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka produktionen av inhemska biodrivmedel som ett sätt att minska sårbarheten och beroendet av utländsk olja och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om civilsamhällets och frivilligas roll i samhället i händelse av kris och krig och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunna möta hybridhot i form av påverkanskampanjer såväl som cyberattacker och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av att se över möjligheterna att stödet till de frivilliga försvarsorganisationerna på sikt kan öka, med betoning på nationella uppgifter vid höjd beredskap, och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av förändringar i regelverk kring arbetstid och a-kassa för deltidsbrandmän och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över deltidsbrandmannarätt samt ersättning för arbetsgivare då sådan rätt nyttjas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att erbjuda utbildningar till deltidsbrandmän på flera orter i landet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en nationell polisreserv som kan bistå polisen vid exempelvis terrordåd, naturkatastrofer och höjd beredskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet för en framtidssäkrad och robust infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av att vidta åtgärder för att stärka it- och cybersäkerheten i de verksamheter – privata och offentliga – som äger och driver samhällsviktig verksamhet och infrastruktur eller i övrigt hanterar frågor som rör rikets säkerhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Utvecklingen av militärt försvar

Det försämrade omvärldsläget, inte minst i vår del av världen, kräver en ökad försvarsförmåga. Nu ska fortsatta steg tas för att långsiktigt stärka den svenska försvarsförmågan, inklusive Natomedlemskap och höjda anslag till Försvarsmakten, men också totalförsvaret i stort.

Det är bra för Sverige och den svenska försvarsförmågan att det nu finns överenskommelser som ger Försvarsmakten och övriga berörda goda planeringsförutsättningar de kommande åren. Nu läggs grunden för en ökad militär förmåga och en förstärkt förmåga inom totalförsvaret från och med 2021. Centerpartiet vill se ytterligare förstärkningar på Försvarsmakten de kommande åren.

Samtliga krigsförband ska öka sin krigsduglighet. Förmågan att samtidigt kunna mobilisera hela krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap är av grundläggande betydelse och ska stärkas.

Sedan tidigare har de ökade anslagen inneburit förstärkning av Stridsgrupp Gotland med luftvärnsförmåga från 2018, ökad fordonsanskaffning till hemvärnet under 2017 och ökad fordonsanskaffning för att möjliggöra spridning av flygstridskrafterna under 2017. Dessutom ökad beredskap och tillgänglighet inom Försvarsmakten, bl.a. IT-åtgärder, beredskapskontroller och utökad incidentberedskap, samt ökade resurser för att stärka motståndskraften mot cyberangrepp genom tekniska detekterings- och varningssystem. Satsningen innefattar även medel för att möjliggöra en ökad ambition i Försvarsmaktens övningsverksamhet och ökad återanskaffning av reservdelar under 2018.

För Centerpartiet har det varit viktigt att kunna göra breda satsningar för att undvika en situation där exempelvis övningsverksamheten dras ner till förmån för materielinvesteringar. Svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar.

Det är viktigt med ett hela-landet-perspektiv när försvaret nu utvecklas och tillförs mer resurser. Hela landet ska försvaras även om geografiska prioriteringar kan behöva göras utifrån rådande hotbild. För Centerpartiet är det särskilt viktigt att säkerställa arméns krigsförband och deras förmåga. Förstärkningar görs för närvarande vad gäller broläggningförmåga såväl som på hemvärnet och vinterförmågan i hela landet. Vi ser redan nu ökad närvaro i hela landet och att förmågan att hantera alla klimat som finns i vårt land stärks. Det har Centerpartiet varit drivande till. Med vårt fokus på armén och att hela landet ska försvaras har det varit viktigt att de två armébrigaderna nu ska kunna agera samtidigt med godtagbar förmåga och att krigsdugligheten hos förband med lägst förmåga nu prioriteras.

Men vi behöver också se till att vi kan försvara svenskt territorium till sjöss och i luften genom att ha hög förmåga inom ubåtsjakt och våra flygstridskrafter samt genom att utveckla Sveriges luftvärnsförmåga. Sverige måste också kunna försvaras mot hybridhot och desinformation och dessa funktioner behöver stärkas så väl som underrättelseförmågan.

Den frivilliga försvarsverksamheten inklusive hemvärnet behöver stärkas, det är prioriterat för Centerpartiet kommande år.

Utöver det är det viktigt för Centerpartiet att antalet utbildningsplatser på officers- och reservofficersutbildningen ökar. Officersförsörjningen har varit en akilleshäla i hela Försvarsmaktens personalförsörjning och påverkar också möjligheten att utbilda soldater. Med förbättrad officersförsörjning kan vi också utbilda fler soldater. Det är av

stor vikt att utbildningsplatserna fylls och att incitamentsstrukturen utvecklas. Det i sin tur kräver en försvarsmakt som är en attraktiv arbetsgivare och att många fler än idag väljer att bli soldat. Det perspektivet får inte glömmas bort nu när plikten har återinförts. Att antalet kontraktsanställda soldater nu kan öka har Centerpartiet också drivit och fortsätter att driva. Med en så lokal förbands- och utbildningsstruktur som möjligt ökar rimligen också rekryteringsbasen. Folkförankringen, vilket är en viktig försvarsförmåga, stärks också därigenom.

Vi vill att Försvarsmaktens vinterförmåga ska säkerställas och att det inte ska ske några förbandsnedläggningar, eftersom vi vill se en ökad försvarsförmåga i hela landet. Det är av vikt med svensk militär närvaro på bl.a. Gotland och att övningsverksamheten ökar för att stärka försvarsförmågan. Centerpartiet vill se en utvecklad förbandsstruktur, fler brigader, i hela landet. Vi vill därför utreda om ytterligare regementsbildningar på för totalförsvaret strategiskt viktiga platser är möjligt och nödvändigt för att uppnå detta mål. På så sätt stärks inte bara försvaret på öst- och västkusterna utan också i norr vilket är viktigt ur ett Arktisperspektiv, givet den ryska militära upprustningen där.

Försvarsmakten utgör ett viktigt ben i totalförsvaret, det är därför viktigt att Försvarsmakten har en god samverkansförmåga med övriga aktörer i samhället och god förståelse för de strukturer och förutsättningar som präglar samhället i övrigt.

Centerpartiet anser att de soldater och officerare, men även civilanställda, som genomför utlandsmissioner ska mötas med stor respekt och det är viktigt att det finns ett ordentligt omhändertagande efter en mission. Samtidigt drar ofta familj och nära anhöriga till den som är på utlandsmission ett stort ansvar hemma, kanske känner oro under tiden missionen pågår. Centerpartiet vill utveckla stödet till landets veteraner och deras anhöriga. Det ska gälla militära såväl som civila veteraner.

Krisberedskap och totalförsvarsplanering

Världen omkring oss förändras och säkerhetsläget runt Östersjön har försämrats. I rådande osäkra läge måste Sverige snabbt stärka vår egen förmåga, både militärt och civilt.

För Centerpartiet är det viktigt att det försämrade säkerhetsläget i vårt närområde leder till att kapacitetshöjande åtgärder vidtas i närtid för att snabbt stärka vår egen förmåga, militärt och civilt. Totalförsvarets fortsatta utveckling är mycket viktigt för Centerpartiet.

För att undvika duplicering och parallella strukturer för vardag och krig behöver det civila försvaret bygga på krisberedskapens strukturer även om särskilda krav för kriget kan göra att särskilda lösningar i vissa fall behövs. I största möjliga mån bör dock sär lösningar undvikas.

En utmaning för både krisberedskapen och det civila försvarets utveckling är kapacitetsbrister i vardagen och bristande säkerhetstänk i olika verksamheter. Det är viktigt att de risker och sårbarheter som olika aktörer står inför analyseras och åtgärdas. En god vardagsberedskap leder till en bättre krisberedskap som också förbättrar förutsättningarna för det civila försvaret, även om förutsättningarna är annorlunda under höjd beredskap och krig.

Staten kan och bör i så stor utsträckning som möjligt vara tydliga i förväntningar om vad det är det civila försvaret ska klara av, och under hur lång tid. En utmaning idag är

att det i stor utsträckning saknas krav på funktionalitet hos samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur vid kriser och höjd beredskap samt att det inte är möjligt att prioritera kritiska leveranser till samhällsviktiga verksamheter. Detta påverkar både krisberedskapen och det civila försvarets förutsättningar. Centerpartiet vill att funktionalitetskrav definieras hos samhällsviktig verksamhet samt att man ser över om det behövs ytterligare åtgärder för att kunna säkerställa leveranser till samhällsviktiga verksamheter i händelse av kris och krig.

Med en kunskap om sårbarheter och brister på lokal och regional nivå kombinerat med att staten är tydlig med förväntningar och krav på vad det civila försvaret ska klara av, och under hur lång tid, kan svensk krisberedskap och det civila försvaret stärkas.

Under många år har totalförsvarsperspektivet saknats när verksamhet har utvecklats, och många verksamheter har också utvecklats som en konsekvens av detta. Det betyder att vi har byggt in sårbarheter i verksamheter som kan behövas under en längre kris eller höjd beredskap och ytterst krig. För att undvika att denna situation fortsätter är det viktigt att fler verksamheter beaktar totalförsvarsperspektivet när verksamheten planeras och genomförs. Totalförsvarsperspektivet behöver därför genomsyra fler politikområden och samhällssektorer så att sårbarheter inte byggs in i samhällsviktig verksamhet.

Framöver är det också viktigt att återigen börja se över förutsättningarna för att utveckla och förbättra befolkningskyddet.

Försörjningsförmåga i kris och krig

Den nyligen påbörjade totalförsvarsplaneringen innebär ett ökat fokus på försörjningsfrågor på ett sätt som inte varit aktuellt under lång tid. I sin rapport 2014 bedömde Försvarsberedningen att transport och logistik, försörjning av livsmedel, drivmedel, elektricitet och telekommunikationer samt tillgång till sjukvårdsresurser kommer vara särskilt viktiga områden att arbeta med.

Idag finns väldigt få lager i Sverige av egentligen några varor. Istället är det just-in-time-principen som är rådande, vilket har ekonomiskt rationella skäl. Lagren är rullande på vägarna. Ur ett beredskapsperspektiv innebär det dock en sårbarhet att det inte finns större lagerkapacitet att använda när något händer. Maten skulle ta slut i butikerna på några få dagar vid en kris och detsamma gäller för andra viktiga produkter såsom läkemedel men även olika insatsvaror. Tillgången på drivmedel förväntas bli en kritisk resurs. Att minska sårbarheten är viktigt. Hur detta bäst görs behöver belysas ur olika perspektiv, inte minst ett marknadspåverkande perspektiv, men också kostnads- perspektiv och ansvarsperspektiv. För Centerpartiet är det viktigt att alla led i exempelvis försörjningskedjan ingår och beaktas när försörjningsförmågan utvecklas. Samverkan och avtal mellan offentliga aktörer och näringsliv behöver utvecklas, inte minst om lagerhållningen ska utökas. Individens ansvar för sin egen försörjning är likväl viktig och behöver tydliggöras.

Livsmedelsförsörjning

Svenskt jordbruk har en viktig roll i totalförsvarsplaneringen. Livsmedelsförsörjningen har alltid varit viktig för Centerpartiet. En aspekt, men inte den enda, av Sveriges

försörjningsförmåga är att öka andelen svenskproducerad mat. För att göra det krävs att svenskt jordbruk är konkurrenskraftigt. Att välja svensk mat framför utländskt producerad mat, och att exempelvis ställa krav i upphandling på att maten som köps in ska ha producerats i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning kan vara ett sätt att öka andelen svenskproducerad mat. Att exportera mer svenskproducerad mat är också ett sätt att öka andelen svenskproducerade livsmedel, och den odlingsbara marken. Det är viktigt ur ett beredskapsperspektiv, inte minst för omställningsförmågan. Dock så är självförsörjningsgrad endast en aspekt i ett lands försörjningsförmåga men inte allt. Det krävs också en förmåga att kunna ställa om produktion och verksamhet om det skulle behövas. Ett helhetsperspektiv behövs med strategier om hur vår försörjningsförmåga ska stärkas.

I Centerpartiets egen livsmedelsstrategi, som presenterades som en följd motion till regeringens förslag på livsmedelsstrategi, föreslår vi över 90 åtgärder för att stärka konkurrenskraften inom svensk livsmedelsproduktion. Vi lyfter i sammanhanget vikten av att minska livsmedelskedjans sårbarhet vid kris, att tydliggöra ansvarsfördelningen av livsmedelsberedskap vid kris men också att göra livsmedelsförsörjning till en viktig parameter i planeringen för det civila försvaret. Ett första steg är att utreda hur sårbar livsmedelskedjan är och hur bristerna kan minimeras. Detsamma gäller andra samhällsviktiga varor och tjänster.

Livsmedelsverket har i dag ansvar för nationell samordning när det gäller kris- och beredskapsplanering av livsmedelsförsörjning i leden efter primärproduktionen. Dock saknar de ansvar för beslut och genomförande. Något helhetsansvar för hela livsmedelsförsörjningen har dock ingen myndighet i dag. Därför måste ansvarsfördelningen tydliggöras.

Ett sätt att säkra logistiken och mattillförsel är att lyfta fritidsodlingens och stadsodlingens betydelse. I storstäder fyller bl.a. koloniträdgårdar med sin närhet en viktig roll för mattillförsel om transportvägar skulle kapas och de geografiska avstånden till större livsmedelsproducenter är långa. Fritidsodlingen är viktig för Sveriges försörjningsberedskap med en potential att producera upp till 700 000 ton ätliga grödor. Historiskt har koloniområden och villaträdgårdar i tätorter haft en mycket viktig roll för livsmedelsförsörjningen under kriser. I beredskapssyfte är fritidsodlarnas odlingskunskap och vård av odlingsbar jord i staden av fortsatt stor betydelse.

Energiförsörjning

Sveriges energiförsörjning är en annan sektor som kräver ett ökat beredskapstänk. Sverige är totalt beroende av omvärlden för sin import av råolja. Under 2015 importerade Sverige 24 miljoner kubikmeter råolja, huvudsakligen från Ryssland. En stor del av den globala råoljeproduktionen sker också i oroliga och instabila områden i världen. Detta sammantaget med att användningen av fossil energi är skadligt för klimatet gör att skälen är många, och goda, att minska användandet och importen av fossil energi till förmån för förnybara och närproducerade energikällor. Med Centerpartiets förslag om att öka självförsörjningen inom förnybar energi och fossilfria maskiner inom lantbruket ökar t.ex. primärproduktionens motståndskraft eftersom den blir mindre beroende av import av olja och fossila drivmedel.

En ökad inhemsk produktion av biodrivmedel innebär en ökad försörjningstrygghet men skapar också arbetstillfällen inom de gröna näringarna. Dessutom produceras biodrivmedel mest effektivt i bioraffinaderier där andra produkter samproduceras, vilket

gynnar innovation, teknikutveckling och svensk ekonomi. Styrmedel som en ambitiös reduktionsplikt för vägtransporterna och på sikt en kvotplikt för flyget kan bidra till att investeringsviljan i Sverige ökar.

Centerpartiets totalförsvarspolitik hänger samman också på klimatområdet. Vår politik gör det lättare för människor att klara sig själva. Vårt värnande av småskalig el är ett exempel på det. Det är till grannen med solceller på taket och batterilager i källaren som hela kvarteret kan söka sig när ett långvarigt elavbrott inträffar. Naturligtvis är det också lättare för en antagonist att slå ut ett fåtal stora produktionsanläggningar än 100 000 småskaliga.

Frivillighet och civilsamhällets roll i kris och krig

Svensk krisberedskap och svenskt totalförsvaret är beroende av civilsamhället och ett frivilligengagemang bland befolkningen. Det kan röra sig om allt från hemvärnet till Lottakåren, Bilkårister och Blå stjärnan till engagemang exempelvis i Missing people och Röda Korset. Vid de flesta samhällskriser visar det sig ofta att samhällsengagemanget är stort och det finns många som vill hjälpa till, vi såg det exempelvis hösten 2015 när många asylsökande kom till Sverige, och vi ser det ofta när Missing people anordnar skallgångar. Det frivilliga engagemanget är oerhört positivt och måste fångas upp och säkerställas, både på individ- och organisationsnivå, också ekonomiskt.

Centerpartiet vill se en större och tydligare roll för civilsamhället och frivilligorganisationer i händelse av kris och krig. Dessa kan inte stå vid sidan i ett planeringsskede utan bör involveras tidigt för att på bästa sätt kunna användas när något större händer och de ordinarie resurserna inte räcker till. Det är viktigt att de också involveras i den övningsverksamhet som genomförs, gärna redan i övningsplaneringen. För att göra det möjligt behövs avtal mellan offentliga organisationer och frivilligorganisationer.

Vi ser att det finns ett behov av att bättre kunna möta hybridhot i form av bland annat påverkanskampanjer och cyberattacker. Traditionella såväl som sociala medier liksom privata företag och myndigheter drabbas av denna typ av hot och Sverige måste förbereda sig bättre och mer resolut för det förändrade säkerhetsläget. Vi tror att det kan finnas ett mervärde i att det finns frivilliga försvarsorganisationer som kan hantera moderna samhällets sårbarheter inom it och desinformation. På så sätt kan man också nå människor som annars inte skulle söka sig till totalförsvaret, det är bra för folkförankringen.

Hemvärnet är viktigt för Centerpartiet. Försvarsberedningen har pekat på att de frivilliga försvarsorganisationerna bidrar på ett värdefullt sätt till hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna och menar att det bör övervägas att utöka de frivilliga försvarsorganisationernas bidrag även i andra krigsförband. Centerpartiet vill utöver redan överenskomna förstärkningar se över möjligheterna för att stödet till de frivilliga försvarsorganisationerna på sikt kan öka ytterligare, med betoning på nationella uppgifter vid höjd beredskap.

Rekrytering till deltidbrandkår

Det är kommunerna enligt lagen om skydd mot olyckor som ansvarar för det förebyggande arbetet och operativ räddningstjänst inom kommunerna. Kommunernas verksamhet är sedan länge organiserad med hel- och deltidsanställda brandmän. Både förebyggande verksamhet och operativ räddningstjänst har grundläggande betydelse för människors trygghet och säkerhet och måste kunna bedrivas på ett effektivt och säkert sätt. Räddningstjänsten, inklusive deltidbrandkårerna, har också en viktig roll inom ramen för totalförsvaret och går förmågan att genomföra räddningstjänst ner i vardagen, påverkar det också totalförsvarfsförmågan. Människor som bor på landsbygd och i glesbygd måste också ha tillgång till den trygghet och säkerhet som räddningstjänsten utgör.

Rekrytering till deltidbrandkårerna har länge varit svårt för många kommuner, inte minst på grund av att arbetsmarknaden har förändrats. Människor bor inte längre på den ort de jobbar i samma utsträckning som förr, vilket gör det svårt att ha beredskap med kort inställetid. Men det finns också regelverk som minskar rekryteringsbasen och människors möjlighet att ta på sig uppdrag som deltidbrandmän, bl.a. vad gäller arbetstidsreglering vilket minskar möjligheten för heltidsarbetande kommunanställda som bor och jobbar på samma ort, att också vara deltidbrandman. Det finns också regler i a-kassan som försvårar för arbetslösa att påbörja deltidanställning som brandman, såväl som begränsningar i möjligheterna att räkna arbetet som deltidanställd brandman som bisyssla. Samtidigt kan kommunerna inte upprätthålla räddningstjänstberedskapen. Det är en ekvation som inte går ihop och som inte är försvarbar vare sig i ett kortsiktigt eller långsiktigt perspektiv. Säkerhet och trygghet när olyckan är framme är viktigare än så.

För att underlätta rekryteringen till deltidbrandkåren behöver alla stenar vändas på. Idag finns heller ingen rättighet för den som vill bli deltidbrandman att vara ledig från sin ordinarie tjänst vid uttryckning. Sådan rättighet finns bl.a. för förtroendevalda politiker och fackliga uppdrag, men även för totalförvarstjänstgöring. Möjligheten till att införa en deltidbrandmannarätt som innebär rätt till ledighet vid uttryckning under ordinarie arbetstid behöver utredas, likaså rätten till ersättning för arbetsgivaren som kompensation för oplanerad förlorad arbetstid/intäkter vid sådan uttryckning.

För att underlätta för intresserade runt om i landet att utbilda sig till deltidbrandmän är det också viktigt att utbildning erbjuds på båda av MSB skolor, en i norr och en i söder.

Nationell polisreserv

På våren 2017 utsattes Sverige för ett fruktansvärt terroråd där en mördare dödade och skadade oskyldiga människor. Polisen klarade den här gången situationen, men andra terrorattacker eller händelser såsom stormar eller översvämningar kan skapa situationer där polisen skulle behöva förstärkning. Vår förändrade omvärld och en polisorganisation som har svårt att klara de extra arbetsuppgifter som ökade flyktingströmmar och terroråd på nära håll innebär gör att en nationell polisreserv som kan bistå polisen till exempel vid terroråd eller naturkatastrofer behövs. Det skulle ge polisen större möjligheter att sköta sina kärnuppgifter, att skydda medborgarna och lösa brott. Polisreserven ska också kunna användas som extra resurs vid höjd beredskap och krig.

IT och cybersäkerhet samt infrastruktursäkerhet

Lastbilsolyckan på Södertäljebron sommaren 2016 visar på ett tydligt sätt hur viktigt det är att ha såväl en robust infrastruktur som reservalternativ som snabbt kan tas i bruk när någonting händer. Konsekvenserna av det långa avbrottet blev kännbara för många, både enskilda individer och företag. Samtidigt så kunde alternativa, om än inte lika bra, lösningar relativt snabbt sättas in vilket mildrade de värsta konsekvenserna i detta fall.

Bron över Södertälje kanal är viktig ur många perspektiv för hela Stockholmsregionen och visar på regionens sårbarhet och beroende av en fungerande samhällsviktig infrastruktur. Denna problematik löses inte av en aktör ensamt men däremot har alla ansvariga aktörer ett gemensamt och enskilt ansvar att i sina risk- och sårbarhetsanalyser identifiera både samhällsviktig infrastruktur och samhällsviktig verksamhet och visa vilka sårbarheter, hot och risker dessa står inför. Därefter behöver åtgärder vidtas som minskar riskerna. Att genomföra själva risk- och sårbarhetsanalysen är endast första steget i en lång process och det är viktigt att den inte läggs till handlingarna utan integreras i den ordinarie verksamheten.

Samverkan mellan kommun, länsstyrelse, staten, i detta fall Södertälje kommun, Länsstyrelsen i Stockholm samt i huvudsak kanske Trafikverket och Sjöfartsverket är av yttersta vikt för att hitta kortsiktiga och långsiktiga lösningar som är hållbara ur olika sammanvägda perspektiv, såsom klimat-, säkerhets- och ekonomiska perspektiv.

Sårbarheter i viktig infrastruktur är ett problem som finns på många ställen i landet. Arbetet med robust och framtidssäkrad infrastruktur behöver, givet inte minst det rådande säkerhetspolitiska omvärldsläget men också långsiktigt pga. exempelvis klimatförändringarna, ingå i den strategiska trafikplaneringen. Vi behöver långsiktigt redundanta infrastruktursystem. Samt kortsiktigt alternativa lösningar om olyckan är framme.

Den nuvarande regeringen har beslutat att för närvarande inte gå över till digitalradio, DAB. Bakgrunden är att en övergång i dagsläget vore förenad med för stora oklarheter kring bland annat radions roll i svensk krisberedskap. Centerpartiet anser också att ett eventuellt byte av teknik kräver en mer genomarbetad analys för att ett välgrundat beslut ska kunna fattas.

Centerpartiet tror på digitalisering. Frågan om att införa digital radio, DAB, har diskuterats under en längre tid. Bakgrunden är att FM-bandet har begränsningar och en högre sändningskostnad än digital sändning. Det innebär att en ny teknik skulle kunna medföra ett större radioutbud i hela landet till en lägre sändningskostnad. Detta är något som såväl Sveriges radio som de kommersiella radiokanalerna ser som positivt.

Det är viktigt att vi i Sverige har broadcasting, alltså radiosändningar som är möjligt att ta emot via mottagare som inte är bundna av något abonnemang, som exempelvis ett Internet-abonnemang. Det handlar om både en säkerhets- och demokratispekt. Vid större katastrofer, som vid skogsbranden i Västmanland 2014 och stormen Gudrun 2005, är radion ett viktigt redskap som informationsförmedlare. Det gäller också vid mer vardagliga tillfällen, som trafikmeddelanden och viktigt meddelande till allmänheten. Att befolkningen i alla lägen, även vid it- och elbortfall, kan ta emot information är viktigt. Likaså att den kan sändas ut.

Radion som i dag sänds över FM-nätet har fördelen att den täcker i princip hela Sveriges yta. Att det finns en säker och fri kommunikationsväg med sådan täckning är centralt, inte minst om det sker något som människorna som befinner sig i ett område snabbt måste kunna få kännedom om. Vi kommer inte att medverka till en övergång till

en annan teknik om inte detta säkerställs. Demokratiperspektivet är också centralt i denna fråga. Att fritt kunna lyssna på public services programutbud är viktigt ur ett demokratiskt perspektiv.

Centerpartiet ser mycket allvarligt på de uppgifter som kommit fram om Transportstyrelsens hantering av känsliga IT-uppgifter. Det finns risk för att uppgifter med koppling till transportbranschen läckt vilket ökar risken för lagbrott genom exempelvis användning och handel av förfälskade föraridentitetshandlingar och fordonshandlingar. Det är därför oerhört viktigt med en noggrann granskning av vilka konsekvenser Transportstyrelsens agerande kan få.

Det finns exempel utöver Transportstyrelsen där IT- och cybersäkerheten inte prioriterats och där säkerhetsintressen inte tillräckligt beaktats. En hackare fick på två timmar tillgång till en kommuns alla system och servrar och kunde i princip ha gjort vad han ville. MSB skriver i en analys att majoriteten, 70 procent, av landets kommuner saknar ett systematiskt arbete med informationssäkerhet och att i 40 procent av kommunerna saknas en riskanalys och i lika många kommuner saknas en utpekad funktion med ansvar för informationssäkerheten.

Åtgärder behöver därför vidtas för att säkra upp IT-hanteringen och stärka IT- och cybersäkerheten generellt men inte minst för de verksamheter, privata och offentliga, som äger och driver samhällsviktig verksamhet, infrastruktur eller i övrigt hanterar frågor som rör rikets säkerhet.

Daniel Bäckström (C)

Staffan Danielsson (C)

Peter Helander (C)

Per-Ingvar Johnsson (C)

Anders Åkesson (C)

Johan Hedin (C)

Ola Johansson (C)

Kerstin Lundgren (C)